

PODSUMOWANIE OKRESOWYCH BADAŃ KONI PRACUJĄCYCH NA TRASIE PALENICA - WŁOSIENICA

Badanie 2024

lek. wet. Bożena LATOCHA
bozena.latocha@gmail.com

W obu turach badań łącznie na stanowisku spoczynkowym przebadano 305 koni. Zgłoszono do badania 65 nowych koni. Jeden nie został przedstawiony do badania, a dwa kolejne nie zostały dopuszczone do próby wysiłkowej na stanowisku ortopedycznym. Jeden z koni został skierowany na dalsze badania kardiologiczne po stwierdzeniu arytmii spoczynkowej i powysiłkowej. Trzy konie są w trakcie leczenia, co odnotowano komisyjnie w protokole sporządzonym po wykonaniu badań.

System badań

Należy podkreślić, że przyjęty w 2013 roku przez Komisję system badań zakładał przyjęcie sposobu badania powszechnie stosowanego podczas rozgrywania zawodów zaprzęgowych FEI (Międzynarodowej Federacji Jeździeckiej) przed startem do odcinka C maratonu (system opisał lek. wet. Paweł Golonka w swoim raporcie z 15.08.2013). Założeniem było badanie tętna, oddechów oraz stopnia odwodnienia zaraz po przybyciu na górę oraz tętna i oddechów po dziesięciominutowym odpoczynku.

Opóźnienia w badaniach koni

Po raz kolejny dochodziło do znacznych opóźnień w badaniu koni. Aż 70 koni (23% wszystkich) zostało zbadanych po czasie przekraczającym 20 minut. Opóźnienia te wynikały z przyczyn niezależnych ode mnie.

Chaos podczas badań koni wynikał w mojej opinii z ponownego badania tętna na stanowisku wysiłkowym, wykonywanego po 10 minutach. Takiego badania dodatkowego nie przewiduje regulamin badań, było ono wykonywane jedynie w celach prywatnych, co uniemożliwiało prawidłowe wykonanie regulaminowego badania spoczynkowego. To fiakrzy powinni dopilnować, by na stanowisku badania spoczynkowego pojawić się po 10 minutach od zakończenia wysiłku.

Podnoszę, że do badania dopuszczano także konie, które przewiozły do góry 9 dorosłych osób, co jest niezgodne z ustaleniami i planem badań.

Czasy przejazdu przed badaniem koni

Zgodnie z danymi podawanymi przez samych fiaków i gminę Bukowina Tatrzańska – kurs z Palenicy Białczańskiej do Włosienicy trwa około 45-50 minut. Porównanie czasów przejazdu w dniach badań pokazało, że konie pokonywały trasę w znacznie dłuższym czasie. Ma to niewątpliwie wpływ na poziom zmęczenia koni na trasie. Uspokojenie tempa jazdy nie pozostaje bez znaczenia i w związku z tym badania wciąż nie stanowią odbicia ich codziennej pracy, gdzie trasa ta pokonywana jest w czasie 1h lub nawet krócej.

Należy zaznaczyć, że tylko 19 koni przed badaniem pokonało trasę w czasie krótszym niż 60 min (6%), a 19 koni w czasie powyżej 1h i 10 min. Tylko dwa konie pokonały trasę w czasie poniżej 50 minut co oznacza, że 99% koni pokonało trasę w czasie znacznie dłuższym, niż podczas codziennej pracy na trasie (w 2022 roku – 96% koni).

Tętno wysiłkowe

Tegoroczne badania koni udowadniają po raz kolejny, że konie na trasie do Morskiego Oka pracują w przeciążeniu. Pierwszym sygnałem są wysokie wartości tętna wysiłkowego zwierząt:

- 136 uderzeń/min. u 1 konia
- 100 uderzeń/min. i więcej u 72 konie (24% przebadanych koni) – w 2022 roku 9% koni
- 80 uderzeń/min. i więcej u 277 koni (91% przebadanych koni) – rok wcześniej 90% koni, w 2022 roku – 68% koni, w 2021 roku 88% koni.

Bezspornie literatura naukowa wskazuje, że tętno wysiłkowe i to mierzone po 10-15 minutach po wysiłku świadczy o wytrenowaniu konia. Zgodnie z nią tętno dojrzałego, dobrze wytrenowanego konia nie powinno przekraczać 62 uderzeń na minutę po 10-15 minutach po wysiłku. Z badania pozaregulaminowego, wykonanego na stanowisku wysiłkowym wynika, że 186 koni (61%) miało ten parametr przekroczony (w 2022 roku – 37% koni). Badanie to było wykonywane po 10 minut od zakończenia wysiłku.

Tętno spoczynkowe

Podobnie tętno spoczynkowe również znacznie przekracza normy. A to mierzone było podczas badań koni po znacznie dłuższym czasie, niż 10 minut.

- 91 uderzeń/min. u 1 konia
- 80 uderzeń/min. i więcej – 14 koni (5% koni) – w ubiegłym roku 2%
- 62 uderzeń/min. i więcej – 81 koni (27% przebadanych koni) – w 2022 roku 11%
- 56 uderzeń/min. i więcej – 173 konie (57% przebadanych koni) – w ubiegłym roku 49% koni; w 2022 roku 35%.
- 50 uderzeń/min. i więcej – 225 koni (74% przebadanych koni) – w 2022 roku 55%, w 2021 roku 60%.

System dopuszczenia koni do startów w zawodach FEI zawiera procedury w zakresie tętna spoczynkowego. A koń jest wycofywany z dalszej rywalizacji, jeśli po 20-30 minutach od przekroczenia bramki weterynaryjnej tętno utrzymuje się na ustalonym poziomie. Wartość tę ustalono na poziomie od 56 do 64 uderzeń na minutę.

Oddech wysiłkowy

Kolejny mierzony podczas badań koni parametr, oddech wysiłkowy, także wskazuje na długotrwałe przeciążenie koni. Przypominamy, że badania odbyły się po pracy na trasie z pełnym dopuszczalnym regulaminem TPN-u obciążeniem (10 osób dorosłych):

100 i więcej oddechów na minutę – 125 koni (41% przebadanych koni, w 2022 roku 34%), w tym:

- 1 koń – 152 odd./min.
- 1 koń – 146 odd./min.
- 1 koń – 144 odd./min.
- 4 konie – 140 odd./min.
- 120 i więcej odd./min. – 44 konie (14% przebadanych koni)

Powyżej 60 odd./min. – 253 konie (83% przebadanych koni) – w 2022 roku 72% koni

50 i więcej odd./min. – 286 koni (94% przebadanych koni) – w 2022 roku 83%.

Podkreślić tu należy, że parametry na tym poziomie świadczą o długotrwałym przeciążeniu w stępie. Na silne wyczerpania u konia, przy którym kontynuowanie pracy może spowodować rozstrój zdrowia, wskazuje występowanie przyspieszonych oddechów. Granicę ustalono na 100 i więcej oddechów na minutę. Nawet po wytężonej pracy oddechy nie powinny przekraczać 50-60 oddechów na minutę.

Wartości referencyjne:

Określono najwyższą wytrzymałość oraz stopnie zmęczenia konia Parametry opracowano w stępie, kłusie i galopie w różnym terenie i pod różnym obciążeniem. Wartości referencyjne dla oddechu są następujące:

- w spoczynku 8-12 odd./min.

- w ściepie normalnym 16-20 oddechów/min bez obciążenia
- 20-25 odd./min. w ściepie z obciążeniem
- w normalnym ściepie pod górę 34 odd./min., z góry 28 odd./min.
- 24 oddechy/min bez obciążenia w przyspieszonym ściepie,
- w kłusie po płaskim terenie 1 km – 42 odd./min.
- po 2 km kłusu 46 odd./min. bez obciążenia oraz 56 odd./min. z obciążeniem
- pod górę w kłusie 74 odd./min., kłus z góry 55 odd./min.
- przy długotrwałym kłusie 65 odd./min.

Oddech spoczynkowy

Przebadane podczas badań koni w 2024 roku zwierzęta miały w badaniu spoczynkowym bardzo wysokie parametry oddechowe.

Wyniki pomiarów spoczynkowych oddechów koni kształtowały się następująco:

- 120 odd./min. – 1 koń
- 118 odd./min. – 1 koń
- 114 odd./min. – 1 koń
- 106 odd./min. – 3 konie
- 102 odd./min. – 1 koń
- 60 odd./min. i więcej – 75 koni (25% przebadanych koni) – w 2022 roku 12%
- 30 i więcej odd./min. – 264 koni (87% przebadanych koni) – w 2022 roku 69% koni, w 2021 84%.
- u żadnego konia oddech nie spadł poniżej 20 odd./min. – w 2022 roku 2%.

Oddechy w literaturze naukowej

Bezspornie literatura wskazuje, że jeśli w kłusie długotrwałym liczba oddechów sięga 65/min., to przy unormowanej prawidłowo pracy już po 5 minutach zaczyna się zmniejszać. Po 10 minutach spada do około 28 oddechów na minutę, a po 20 minutach osiąga wartość 17

oddechów na minutę. A, co należy zdecydowanie podkreślić, konie nie pracują w kłusie, poza jednym, około kilometrowym odcinkiem.

U 12 koni oddechy spoczynkowe były wyższe od oddechów wysiłkowych co oznacza, że wykonywały pracę w warunkach beztlenowych.

7 koni było na trasie po raz pierwszy w dniu badań. 2 pracowały od tygodnia, krócej niż 8 tygodni pracowało 16 koni. Krócej niż 1 rok pracowały 64 konie, w tym tylko 1 z nich był badany w ubiegłym roku. 1 nowy koń nie zostały przedstawione do badań. 1 nowy koń nie został dopuszczony do próby wysiłkowej z powodu zdiagnozowanego zwyrodnienia stawu skokowego.

U 58 koni stwierdzono modzele (19%).

U 5 koni stwierdzono arytmie różnego stopnia.

16 koni pracuje od 2012 roku (5%)

21 koni od co najmniej 10 lat (7%)

Wnioski z badań koni w 2024 roku

Z porównania wyników badań z ostatnich lat wynika, że „zdjęcie z wozu 2 osób dorosłych i 2 dzieci” decyzją okrągłego stołu z 17 maja 2024 roku nie wpłynęło na zmianę parametrów wysiłkowych i spoczynkowych u badanych koni. Tegoroczne badania wciąż pokazują, że konie pracują w przeciążeniu.

Ciężkiej pracy nie powinny też wykonywać konie poniżej 5 roku życia ze względu na wciąż toczący się proces kostnienia. Jednak takie konie od lat, pomimo wielu moich postulatów, pracują na trasie.

Na podstawie powyższych wniosków ponownie wnoszę o likwidację transportu konnego na trasie Palenica-Włosienica Tatrzańska.

Literatura:

1. "Ventilatory responses of horses to prolonged submaximal exercise" W. Bayly H. Schott - Equine Veterinary Journal
2. "Relationship between resting and recovery heart rate in horses" A. Lindner M. Esser - Creative Commons Attribution
3. "Effect of the work performed by tourism carriage horses on physiological and blood parameters: F. Vergnara T. Tadich - Journal of Equine Veterinary Science
4. "Exercise intolerance in endurance horses" M. Flaminio E. Gaughan Veterinary Clinics of North America, Equine Practice
5. "The effect of race in the clinical, haematological and biochemical biomarkers in thoroughbred horses" H. Hassan, Alexandria Journal of Veterinary Science
6. "Optimal active recovery intensity in standardbreds after submaximal work" S Dahl C. Cortel - Equine Veterinary Journal
7. "The athletic horse" Hodgson, McGowan, McKeever - Elsevier